

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/28/2020
Identifikačné číslo spisu: 6019200182
Dátum vydania rozhodnutia: 26.05.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Adamcová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:6019200182.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Adamcovej a členiek senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a JUDr. Violy Takáčovej, PhD., v právnej veci žalobcu: N. U. R., nar. XX. H. XXXX, bytom I. XXX/XX, V. B. V., právne zast. JUDr. Luciou Sklenárovou, advokátkou so sídlom SNP 94, Žiar nad Hronom, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom ul. 29. augusta č. 8-10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 434-2/2019-BA zo dňa 24. januára 2019, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 26. septembra 2019, č. k. 30Sa/5/2019-51, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 26. septembra 2019, č.k. 30Sa/5/2019-51, z a m i e t a.

Účastníkom nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

I.

Konanie pred krajským súdom

1. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) právoplatným rozsudkom č.k. 30Sa/5/2019-51 zo dňa 26. septembra 2019 postupom podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z.z. Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania rozhodnutia žalovanej č. 434-2/2019-BA zo dňa 24. januára 2019 (ďalej len „rozhodnutie žalovanej“), ako aj rozhodnutia Sociálnej poisťovne, pobočky Žiar nad Hronom č. 200-006851-CA04/2018 zo dňa 05. novembra 2018 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“). Predmetným rozhodnutím žalovaná odvolanie žalobcu zamietla a potvrdila prvostupňové rozhodnutie, ktorým Sociálna poisťovňa, pobočka Žiar nad Hronom (ďalej len „prvostupňový orgán“) rozhodla vo veci nároku na nemocenskú dávku žalobcu tak, že podľa § 49 zák. č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 461/2003 Z.z.“) nemá žalobca nárok na materské v období od 01. októbra 2018 do skončenia dôvodu

na jeho poskytovanie.

2. Krajský súd uviedol, že prvostupňový orgán v odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval, že žalobca si uplatnil nárok na materské z dôvodu starostlivosti o mal. syna T. R., nar. XX. H.Í. XXXX, v období od 01. októbra 2018 predložením žiadosti o materské z nemocenského poistenia žalobcu ako zamestnanca u zamestnávateľa Nemak Slovakia, s. r. o., Ladomerská Vieska 394, Žiar nad Hronom (ďalej len „zamestnávateľ“), ktoré trvá od 01. júna 2013. Zamestnávateľ registračným listom fyzickej osoby dňa 28. septembra 2018 oznámil žalovanej začiatok čerpania rodičovskej dovolenky žalobcu od 01. októbra 2018 a zároveň v ten istý deň oznámil vznik nového nemocenského poistenia žalobcu ako zamestnanca od 01. októbra 2018 na základe súběžného pracovného pomeru. Dňa 26. septembra 2018 zamestnávateľ a žalobca ako zamestnanec uzatvorili nový pracovnoprávny vzťah na základe pracovnej zmluvy s nástupom do práce 01. októbra 2018, aby žalobca mohol pokračovať a aj pokračoval vo výkone práce u zamestnávateľa na plný úväzok. Žalobca oznámil odchod na rodičovskú dovolenku od 01. októbra 2018 a v čase od 01. októbra 2018 naďalej vykonával pracovnú činnosť u toho istého zamestnávateľa na plný úväzok. Na základe uvedeného tak vystala otázka dôvodnosti a opodstatnenosti ospravedlňovania prekážky v práci u žalobcu zamestnávateľom titulom rodičovskej dovolenky z prvého uzatvoreného pracovnoprávneho vzťahu, keď už pred odchodom na rodičovskú dovolenku zmluvné strany dňa 26. septembra 2018 uzatvorili nový pracovnoprávny vzťah s nástupom do práce od 01. októbra 2018. Prvostupňový orgán dospel k záveru, že žalobcovi nárok na materské nevznikol, a teda mu nebolo priznané z dôvodu nesplnenia podmienky prevzatia starostlivosti o dieťa. Žalobcovi bola poskytnutá za účelom prevzatia starostlivosti o dieťa rodičovská dovolenka, no napriek tomu aj naďalej vykonával pracovnú činnosť, z ktorej dosahoval príjem v rovnakej výške ako z pracovnej činnosti zakladajúcej nemocenské poistenie, z ktorého si nárok na materské uplatnil. Zároveň nedošlo ani k úprave pracovného času tak, aby mohol prevziať starostlivosť o dieťa, a teda možno predpokladať, že žalobca nastúpil na rodičovskú dovolenku len formálne za účelom čerpania dávky materského. Žalobca tak reálne nezabezpečuje tú časť starostlivosti o dieťa, ktorú do prevzatia dieťaťa zabezpečovala jeho matka a starostlivosť je aj naďalej zabezpečená matkou v rovnakom rozsahu ako pred dňom, ktorý žalobca uviedol v dohode s matkou dieťaťa ako deň prevzatia dieťaťa do starostlivosti otca.

3. Žalovaná v napadnutom rozhodnutí uviedla, že jednou z osobitných podmienok nároku na materské iného poistenca je podmienka prevzatia dieťaťa do starostlivosti a následného poskytovania starostlivosti tomuto dieťaťu, pričom táto podmienka je splnená, ak otec dieťa prevezme do svojej starostlivosti, teda odo dňa prevzatia už nebude starostlivosť dieťaťa poskytovať matka, ale otec. Prevzatím dieťaťa do starostlivosti otcom sa rozumie, že otec dieťaťa prevzal na seba tú časť starostlivosti, ktorú do okamihu prevzatia poskytovala dieťaťu matka, aby sa matka opätovne mohla zaradiť do pracovného procesu. Podmienka prevzatia dieťaťa do starostlivosti nie je splnená, ak sa o dieťa naďalej stará matka. Ak sa matka dieťaťa reálne starala o dieťa do prevzatia starostlivosti o dieťa otcom a stará sa o toto dieťa aj naďalej, je prevzatie dieťaťa do starostlivosti otca len formálne. Žalovaná sa stotožnila so záverom prvostupňového orgánu, a to o formálnosti prevzatia starostlivosti o dieťa žalobcom. Poukázala na to, že žalobca popri čerpaní rodičovskej dovolenky u toho istého zamestnávateľa súběžne uzavrel s týmto zamestnávateľom nový pracovnoprávny vzťah, naďalej vykonával prácu v tom istom časovom rozsahu a za tých istých mzdových podmienok ako pred formálnym prevzatím starostlivosti o dieťa. Keďže žalobca prevzal dieťa do starostlivosti len formálne, nespĺňa podmienku prevzatia dieťaťa do starostlivosti a následného poskytovania starostlivosti tomuto dieťaťu podľa § 49 ods. 1 a 2 písm. d) zák. č. 461/2003 Z.z. v znení do 31.12.2018, preto sa nepovažuje za iného poistenca, keďže napriek formálne uzavretej dohode s matkou dieťaťa fakticky neprevzal dieťa do starostlivosti a následne mu ju ani neposkytoval. Po formálnom prevzatí dieťaťa do starostlivosti vykonáva pracovnú činnosť s rovnakým plným pracovným úväzkom u toho istého zamestnávateľa, u ktorého súběžne čerpá rodičovskú dovolenku, pričom matka naďalej poskytovala dieťaťu starostlivosť tak, ako ju poskytovala aj pred nástupom žalobcu na rodičovskú dovolenku. Žalovaná odkázala na nálezy Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 71/2013, IV. ÚS 92/2012, I. ÚS 351/2010 a I. ÚS 306/2010, v zmysle ktorých k výkladu právnych predpisov a ich inštitútov nemožno pristupovať len z hľadiska textu právneho predpisu, a to ani v prípade, keď sa text môže javiť ako jednoznačný a určitý, ale podľa zmyslu a účelu právneho predpisu. V prejednávanej veci vyhodnotila konanie žalobcu ako účelové, ktorého cieľom je čerpanie

materského. K poukazu na odlišný postup v obdobných prípadoch do septembra 2018, žalovaná uviedla, že každý jeden prípad si vyžaduje individuálne posúdenie a zistenie všetkých relevantných skutočností, preto aj dva skutkovo obdobné prípady rovnakého druhu by mohli byť vyhodnotené rozdielne. K námietke o nedostatočne zistenom skutkovom stave žalovaná odkázala na § 195 ods.1 a 3 a § 196 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. s tým, že prvostupňový orgán vychádzal pri rozhodovaní najmä z údajov poskytnutých zamestnávateľom žalobcu a z ďalších údajov evidovaných v informačnom systéme žalovanej.

4. Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia sa nestotožnil s námietkou žalobcu, že rozhodnutia boli vydané v rozpore so zisteným skutkovým stavom a v rozpore so zákonom, arbitrárne, založené na svojvôli orgánov žalovanej. Žalobca si nárok na materské uplatnil ako iný poistenec, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti, t.j. ako otec dieťaťa po dohode s matkou dieťaťa, najskôr po uplynutí 6 týždňov odo dňa pôrodu a matka nepoberala materské alebo rodičovský príspevok. Medzi účastníkmi konania nebolo sporné, že žalobca je otcom maloletého dieťaťa, uzavrel dohodu o prevzatí dieťaťa do svojej starostlivosti s matkou dieťaťa, matka nepoberá materské ani rodičovský príspevok, v posledných dvoch rokoch pred prevzatím dieťaťa do starostlivosti bol nemocensky poistený najmenej 270 dní. Sporným sa medzi účastníkmi konania stalo vyhodnotenie reálnosti prevzatia dieťaťa žalobcom do starostlivosti, výklad pojmu prevzatie do starostlivosti, resp. poskytovania starostlivosti, ako aj vyhodnotenie skutkových okolností prejednávanej veci, t.j. že otec dieťaťa uzavrel novú pracovnú zmluvu, ktorou bol dojednaný pracovný pomer na dobu určitú od 01. októbra 2018, t.j. nástup na rodičovskú dovolenku do 08. apríla 2018, t.j. koniec obdobia, za ktoré sa poskytuje materské, s tým istým zamestnávateľom, s ktorým mal dojednaný pracovný pomer na dobu neurčitú, ktorý sa prerušil v dôsledku nástupu na rodičovskú dovolenku, a za obdobných mzdových podmienok.

5. Podľa názoru krajského súdu žalovaná v napadnutých rozhodnutiach vysvetlila preskúmateľným spôsobom aplikáciu dotknutých ustanovení zák. č. 461/2003 Z.z., pričom nevychádzala len zo samotného textu zákona, ale prihliadla na jeho účel a na účel jednotlivých inštitútov v ňom zakotvených. Pri výklade dotknutej právnej úpravy, vychádzajúc z jej účelu, zohľadnila aj požiadavku spravodlivého usporiadania dotknutých spoločenských vzťahov a kritérium dobrých mravov. Žalovaná správne posudzovala a vyhodnocovala splnenie podmienok nároku žalobcu na materské, pričom sa zamerala nielen na formálne splnenie zákonom stanovených podmienok, ale na ich materiálne splnenie v kontexte s účelom dotknutých ustanovení zák. č. 461/2003 Z.z.

6. Zákon o sociálnom poistení pre účely nároku na materské pre iného poistenca, ako je matka dieťaťa, vyžaduje splnenie aj ďalších osobitných podmienok, a to prevzatie dieťaťa do starostlivosti a zabezpečovanie starostlivosti o dieťa. S prihliadnutím na účel materského je na mieste, ak žalovaná skúma, či nejde len o formálne prevzatie dieťaťa do starostlivosti a vyhodnocuje zistené skutočnosti individuálne s prihliadnutím na konkrétne okolnosti prípadu. Pri zohľadnení účelu zákona, účelu inštitútu materského, ako aj s prihliadnutím na zákonom stanovené podmienky pre iného poistenca, ako je matka dieťaťa, ktorý prevzal dieťa do svojej starostlivosti, je logický záver a požiadavka orgánov žalovanej, aby osoba, ktorá sa chce starať o dieťa a uplatňuje nárok na materské, preukázala, že prevzala tú časť starostlivosti, ktorú zabezpečovala matka dieťaťa a zároveň, aby preukázala, ako sa zmenila jej životná situácia v dôsledku starostlivosti o dieťa. Pri výkone práce v trvalom pracovnom pomere, s rovnakým rozsahom pracovného času a s obdobnými mzdovými podmienkami, nedošlo k zmene osobných pomerov žiadateľa o dávku, a teda nie je naplnený hlavný účel materského. Žalobca v správnej žalobe v konkrétnostiach neuviedol, ako zabezpečuje starostlivosť o dieťa a nijako to v konkrétnostiach ani nepopísal. Žalobnými námietkami napádal závery orgánov žalovanej bez konkrétnych tvrdení, bez popisu skutkových okolností, ktoré by boli spôsobilé prelomiť závery prijaté žalovanou. Obmedzil sa len na všeobecné argumenty o nedostatočne zistenom skutkovom stave, ale žiadne konkrétne okolnosti, ktoré by vysvetľovali jeho osobné pomery a preukazovali by reálnosť prevzatia dieťaťa do jeho starostlivosti, neuviedol.

7. Krajský súd nepovažoval za dôvodnú námietku, že orgány žalovanej akceptovali predloženú dohodu o prevzatí dieťaťa do jeho starostlivosti pre účely odňatia rodičovského príspevku a neakceptovali ju pre

účely materského. Z ustanovení Zákona o rodičovskom príspevku vyplýva, že pre odňatie rodičovského príspevku nie je potrebné predkladanie takejto dohody o zmene v starostlivosti o dieťa, ale rodičovský príspevok sa odníma od kalendárneho mesiaca, ktorý nasleduje po kalendárnom mesiaci, v ktorom sa rodičovský príspevok vyplatil, na žiadosť oprávnenej osoby. Zákon o rodičovskom príspevku ustanovuje, že nárok na rodičovský príspevok nevzniká ani jednej oprávnenej osobe, ak aspoň jedna z nich má nárok na materské, teda vylučuje súbežné poberanie materského a rodičovského príspevku, pre zastavenie výplaty rodičovského príspevku na žiadosť poberateľa nevyžaduje splnenie žiadnych osobitných podmienok, a ani predloženie dohody o prevzatí dieťaťa do starostlivosti inou osobou. Takáto dohoda je požadovaná zák. č. 461/2003 Z.z. pre prípad zmeny v osobe, ktorá sa stará o dieťa, pre účely priznania dávky materského. Je preto, a aj bola v posudzovanom prípade, vyhodnocovaná v kontexte zák. č. 461/2003 Z.z. a dávok v ňom upravených. Materské a rodičovský príspevok sú dve odlišné dávky, nakoľko materské je dávkou nemocenského poistenia a rodičovský príspevok je štátnou sociálnou dávkou, ktorou štát prispieva oprávnenej osobe na zabezpečenie riadnej starostlivosti o dieťa a o poskytovaní tejto dávky rozhoduje Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny. Tieto dve dávky majú odlišnú právnu úpravu.

8. Pokiaľ žalobca namietal, že žalovaná vychádzala z domnienky, že sa o dieťa reálne nestará, pričom dôkazom o tom, že sa o dieťa stará, mala byť dohoda o prevzatí dieťaťa do starostlivosti, žalovaná spochybnila reálnu starostlivosť o dieťa v kontexte účelu materského poukazom na uzavretie novej pracovnej zmluvy, trvanie nového pracovnoprávneho vzťahu na dobu určitú počas doby trvania nároku na materské, rozsah pracovného času v novom pracovnoprávnom vzťahu, mzdové podmienky, nepoberanie rodičovského príspevku matkou. Preskúmateľné závery, ktoré žalovaná vyvodila zo zistených skutočností, žalobca žiadnymi konkrétnymi argumentmi nevyvrátil. Tvrdenie žalobcu o tom, že realizuje starostlivosť o dieťa, bolo len v rovine všeobecného tvrdenia, bez prípadného popisu konkrétnych skutkových okolností, pričom neobstojí ani poukazovanie na zníženie príjmu rodiny v dôsledku toho, že matka sa vzdala rodičovského príspevku, pretože o tento mohla opätovne požiadať.

9. K Zákonom o rodine, na ktorý poukazoval žalobca, krajský súd uviedol, že tento upravuje rodinu a vzťahy v nej, a to v kontexte vzájomných práv a povinností subjektov tam zadaných, ale aj v kontexte ich spoločenskej zodpovednosti. Inštitúty Zákona o rodine, medzi nimi aj rodičovské práva a povinnosti, súčasťou ktorých je sústavná a dôsledná starostlivosť o dieťa, je potrebné vnímať v inom kontexte ako pojem starostlivosti v zmysle zák. č. 461/2003 Z.z., ktorý je právnym predpisom verejného práva a v ňom obsiahnuté pojmy je treba vykladať s prihliadnutím na účel tohto zákona. Ako správne uzavrela žalovaná, realizácia rodičovských práv a povinností v zmysle Zákona o rodine nie je dostačujúca sama o sebe pre konštatovanie splnenia podmienok vymedzených v zák. č. 461/2003 Z.z., ktoré sú vymedzené v nadväznosti na individuálny účel konkrétnej dávky sociálneho poistenia. Nie je tu priestor na prelihanie sa inštitútov Zákona o rodine a zák. č. 461/2003 Z.z. vzhľadom na odlišnosť oblasti právnej úpravy.

10. Pokiaľ žalobca poukazoval na iné prípady, o ktorých neboli predložené žiadne konkrétne dôkazy, krajský súd uviedol, že žalovaná sama priznala odklon od svojho predchádzajúceho postupu, ktorý je podľa krajského súdu tolerateľný, ak sa odstraňuje nesprávna aplikačná prax, a to aj bez zmeny právnej úpravy.

11. Podľa názoru krajského súdu závery, ktoré boli uvedené žalovanou v preskúvaných rozhodnutiach zodpovedajú zistenému skutkovému stavu a bola uvedená aj preskúmateľná úvaha o aplikácii právnych predpisov s prihliadnutím na účel zák. č. 461/2003 Z.z., ako aj s prihliadnutím na účel konkrétnej dávky nemocenského poistenia. Pokiaľ dochádza k nesprávnej aplikácii právneho predpisu, tak túto nie je možné tolerovať „navždy“, ale je potrebné rešpektovať nápravu v rozhodovacej činnosti orgánov verejnej správy, pokiaľ táto zodpovedá zákonu. Každý prípad je potrebné posudzovať individuálne a vyhodnotiť konkrétne skutkové okolnosti každého jednotlivého prípadu.

12. O trovách konania rozhodol krajský súd tak, že v konaní neúspešnému žalobcovi náhradu trov konania nepriznal podľa § 167 ods. 1 SSP a contrario.

II.

Kasačná sťažnosť

13. Proti tomuto rozsudku podal žalobca v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť s poukazom na § 440 ods. 1 písm. f) a g) SSP. K dôvodu kasačnej sťažnosti podľa § 440 ods. 1 písm. f) SSP uviedol, že krajský súd porušil jeho právo na spravodlivé prejednanie veci, keď v rozpore s princípom preferencie obsahu procesných úkonov strán zobral do úvahy skutočnosti, ktoré nevyšli najavo v konaní, pričom nešlo o skutočnosť všeobecne známu alebo vyplývajúcu z právneho predpisu v zmysle čl. 11 ods. 4 CSP v spojitosti s § 5 ods. 1 SSP. Krajský súd prevzal tvrdenie žalovanej, že žalobca ako otec len formálne nastúpil na rodičovskú dovolenku, pričom toto tvrdenie nebolo v konaní preukázané, ale naopak predložením dohody rodičov o prevzatí dieťaťa do starostlivosti, žalobca preukázal jednu z podmienok zákona na priznanie rodičovského príspevku. Krajský súd teda porušil čl. 11 ods. 4 CSP, keď zobral do úvahy tvrdenie, ktoré ničím v konaní nebolo preukázané. Týmto konaním došlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý proces.

14. K dôvodu kasačnej sťažnosti podľa § 440 ods. 1 písm. g) SSP žalobca uviedol, že krajský súd nesprávne právne vec posúdil, keď nesprávne interpretoval obsah právnej normy, a to § 30, § 49 ods. 1 a ods. 2 písm. d) zák. 461/2003 Z.z. Z odôvodnenia v bode 93 napadnutého rozsudku vyplýva, že je potrebné uznať argumentáciu žalobcu, že zák. 461/2003 Z.z. nevylučuje výkon závislej činnosti počas poberania materského. V zmysle § 30 písm. b) zák. 461/2003 Z.z. poistenec nesmie mať príjem, ktorý sa považuje za vymeriavací základ z toho pracovného vzťahu, z ktorého si uplatňuje nárok na materské. Uvedené ustanovenie teda nevylučuje možnosť mať príjem z iného pracovného vzťahu ako z toho, ktorý sa považuje za vymeriavací základ, z ktorého si poistenec uplatňuje nárok na materské. Zároveň však krajský súd v bode 94 napadnutého rozsudku uviedol, že zák. 461/2003 Z.z. pre účely nároku na materské pre iného poistenca ako je matka dieťaťa, vyžaduje splnenie aj ďalších osobitných podmienok, a to prevzatie dieťaťa do starostlivosti a zabezpečovanie starostlivosti o dieťa.

15. Krajský súd interpretoval právnu normu v tom smere, že žalobca musel spĺňať aj osobitné podmienky zákona, ktoré nespĺňal, pričom z vykonaného dokazovania jednoznačne vyplynulo, že žalobca splnil všetky podmienky stanovené zákonom a tieto i preukázal. V zmysle výsledkov dokazovania mal pritom interpretovať tieto právne normy tak, že žalobca splnil všetky zákonom stanovené podmienky na priznanie dávky.

16. V zmysle § 30 zák. 461/2003 Z.z. zamestnanec má nárok na nemocenskú dávku, ak splnil podmienky ustanovené na vznik nároku na nemocenskú dávku počas trvania nemocenského poistenia alebo po jeho zániku v ochrannnej lehote a nemá príjem, ktorý sa považuje za vymeriavací základ podľa § 138 ods. 1, okrem príjmu, ktorý sa poskytuje z iného dôvodu, než za vykonanú prácu, za obdobie trvania dôvodu na poskytnutie nemocenskej dávky uvedeného v § 33 ods. 1, § 39 ods. 1, § 48 ods. 1 a § 49 ods. 1.

17. V zmysle § 49 ods. 1 zák. 461/2003 Z.z. iný poistenec, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti a ktorý sa o toto dieťa stará, má nárok na materské odo dňa prevzatia dieťaťa do starostlivosti v období 28 týždňov od vzniku nároku na materské, najdlhšie do dovŕšenia troch rokov veku dieťaťa, ak v posledných dvoch rokoch pred prevzatím dieťaťa do starostlivosti bol nemocensky poistený najmenej 270 dní. V zmysle § 49 ods. 2 písm. d) zák. 461/2003 Z.z. iný poistenec, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti, je otec dieťaťa po dohode s matkou dieťaťa, najskôr po uplynutí šiestich týždňov odo dňa pôrodu, a matka nepoberá materské alebo rodičovský príspevok.

18. Dohoda matky a otca o prevzatí dieťaťa do starostlivosti otca nebola sporná. Potom nebolo na mieste, keď krajský súd uviedol v bode 95 napadnutého rozsudku, že žalobca v správnej žalobe v konkrétnostiach neuviedol, ako zabezpečuje starostlivosť o dieťa a nijako to v konkrétnostiach nepopísal, žalobnými námietkami napádal závery orgánov žalovanej bez konkrétnych tvrdení, bez popisu skutkových okolností, ktoré by boli spôsobilé prelomiť závery prijaté orgánmi žalovanej, pretože v

zmysle zák. č. 461/2003 Z.z. je potrebná dohoda s matkou a nie preukazovanie konkrétností starostlivosti o dieťa.

19. Z uvedených dôvodov žalobca navrhol, aby kasačný súd rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie alternatívne, aby zmenil rozsudok krajského súdu tak, že prvostupňové rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Žiar nad Hronom č. 200 - 006851CA04/2018 zo dňa 05. novembra 2018 a rozhodnutie žalovanej č. 434-2/2019-BA zo dňa 24. januára 2019 zruší a vec vráti Sociálnej poisťovni, pobočka Žiar nad Hronom na ďalšie konanie. Žalobca zároveň navrhol, aby mu kasačný súd priznal voči žalovanej úplnú náhradu dôvodne vynaložených trov konania.

III.

Vyjadrenie ku kasačnej sťažnosti

20. Žalovaná sa vo svojom vyjadrení ku kasačnej sťažnosti stotožnila s odôvodnením napadnutého rozsudku krajského súdu. Skutočnosť, že žalobca fakticky neprevzal dieťa do svojej starostlivosti od 01. októbra 2018, ako to deklaroval predloženou dohodou rodičov o prevzatí starostlivosti o dieťa uzatvorenou dňa 26. septembra 2018, bola v konaní riadne preukázaná. Podkladmi sú zabezpečené listinné dôkazy, a to pracovné zmluvy medzi žalobcom a zamestnávateľom vrátane príloh, potvrdenie zamestnávateľa zo dňa 05. októbra 2018, a tiež doklady a informácie získané žalovanou z vlastnej činnosti, a to predložené Registračné listy fyzickej osoby, Mesačné výkazy poistného na sociálne poistenie a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, údaje týkajúce sa matky dieťaťa. Zabezpečené dôkazy preukazujú, že žalobca podmienku prevzatia dieťaťa do svojej starostlivosti ustanovenú v § 49 ods. 1 a 2 písm. d) zák. č. 461/2003 Z.z. účinnom do 31. decembra 2018 nespĺnil, splnenie tejto podmienky len predstieral.

21. Žalobca žiadal o priznanie materského, ktorého účelom je kompenzácia straty príjmu z dôvodu starostlivosti o dieťa, napriek tomu, že kompenzačný účel zák. č. 461/2003 Z.z. nie je v danom prípade naplnený, pretože k strate príjmu u žalobcu nedošlo, nedošlo k prerušeniu výkonu práce u zamestnávateľa a žalobca si neupravil životnú situáciu tak, aby mohol prevziať starostlivosť o dieťa.

22. Zdôraznila, že oba pracovnoprávne vzťahy boli dohodnuté s týždenným pracovným úväzkom 40 h a základnou mesačnou mzdou cca 1.900,- Eur. Všetky skutočnosti preukazujú, že dôvodom uzatvorenia novej pracovnej zmluvy zo dňa 26. septembra 2018 so zamestnávateľom bol záujem žalobcu uplatniť si nárok na materské popri súčasnom výkone práce na plný pracovný úväzok, t.j. cieľom bolo poberať materské a súčasne dosahovať príjem zo zamestnania.

23. Žalovaná poukázala na to, že v obdobných prípadoch bolo proti postupu žalovanej podaných niekoľko žalôb, ktoré prebiehajú na rôznych krajských súdoch Slovenskej republiky. Väčšina krajských súdov sa stotožnila s jej názorom vo veci nesplnenia podmienky prevzatia a následného poskytovania starostlivosti dieťaťu iným poistencom pri uplatnenom nároku na materské za súčasného nezmeneného časového rozsahu výkonu pracovnej činnosti bez poklesu výšky príjmu.

24. Z uvedených dôvodov žalovaná navrhla, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť žalobcu podľa § 461 SSP zamietol.

IV.

Právne posúdenie kasačným súdom

25. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP) postupom podľa § 452 ods. 1 SSP v spojení s § 439 SSP preskúmal prípustnosť kasačnej sťažnosti a po zistení, že kasačnú sťažnosť podal sťažovateľ včas (§ 443 ods. 2 písm. a/ SSP), preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a jednohlasne (§ 464 v spojení s § 139 ods. 4 SSP) dospel k záveru, že kasačnej sťažnosti žalobcu nemožno priznať úspech.

26. Kasačný súd rozhodol bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu SR. Rozsudok bol verejne vyhlásený 26. mája 2021 (§ 137 ods. 4 SSP v spojení s § 452 ods. 1 SSP).

27. Podľa § 454 SSP na rozhodnutie kasačného súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti napadnutého rozhodnutia krajského súdu.

28. Podľa § 461 SSP kasačný súd zamietne kasačnú sťažnosť, ak po preskúmaní zistí, že nie je dôvodná.

29. Podľa § 2 písm. a) zák. č. 461/2003 Z.z. sociálne poistenie podľa tohto zákona je nemocenské poistenie ako poistenie pre prípad straty alebo zníženia príjmu zo zárobkovej činnosti a na zabezpečenie príjmu v dôsledku dočasnej pracovnej neschopnosti, tehotenstva a materstva.

30. Podľa § 30 zák. č. 461/2003 Z.z. zamestnanec má nárok na nemocenskú dávku, ak

a) splnil podmienky ustanovené na vznik nároku na nemocenskú dávku počas trvania nemocenského poistenia alebo po jeho zániku v ochrannej lehote a

b) nemá príjem, ktorý sa považuje za vymeriavací základ podľa § 138 ods. 1, okrem príjmu, ktorý sa poskytuje z iného dôvodu, než za vykonanú prácu, za obdobie trvania dôvodu na poskytnutie nemocenskej dávky uvedeného v § 33 ods. 1, § 39 ods. 1, § 48 ods. 1 a § 49 ods. 1.

31. Podľa § 49 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. iný poistenec, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti a ktorý sa o toto dieťa stará, má nárok na materské odo dňa prevzatia dieťaťa do starostlivosti v období 28 týždňov od vzniku nároku na materské. Osamelý iný poistenec, ktorý sa stará o dieťa prevzaté do svojej starostlivosti, má nárok na materské v období 31 týždňov od vzniku nároku na materské a iný poistenec, ktorý prevzal do starostlivosti dve alebo viac detí a aspoň o dve z nich sa stará, má nárok na materské 37 týždňov od vzniku nároku na materské. Iný poistenec má nárok na materské najdlhšie do dovŕšenia troch rokov veku dieťaťa, ak v posledných dvoch rokoch pred prevzatím dieťaťa do starostlivosti bol nemocensky poistený najmenej 270 dní.

32. Podľa § 49 ods. 2 písm. d) zák. č. 461/2003 Z.z. iný poistenec, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti, je otec dieťaťa po dohode s matkou dieťaťa, najskôr po uplynutí šiestich týždňov odo dňa pôrodu, a matka nepoberá materské alebo rodičovský príspevok.

33. Podľa § 51 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z., ak dieťa prevzala do starostlivosti iná fyzická osoba alebo právnická osoba z dôvodu, že sa poistenec podľa lekárskeho posudku nemôže alebo nesmie starať o dieťa pre svoj nepriaznivý zdravotný stav, nárok na materské tomuto poistencovi zaniká dňom prevzatia dieťaťa do tejto starostlivosti a opätovne vzniká odo dňa prevzatia dieťaťa zo starostlivosti inej fyzickej osoby alebo právnickej osoby. Nárok na materské trvá do uplynutia celkového obdobia trvania nároku na materské, najdlhšie do dovŕšenia troch rokov veku dieťaťa.

34. Podľa § 51 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z., ak sa poistenec prestal starať o dieťa z iného dôvodu, ako je jeho nepriaznivý zdravotný stav, nárok na materské zaniká dňom skončenia jeho starostlivosti o dieťa a opätovne vzniká odo dňa pokračovania v starostlivosti o toto dieťa. Obdobie, počas ktorého sa poistenec prestal starať o dieťa z iných dôvodov, sa započítava do celkového obdobia trvania nároku na materské.

35. Podľa § 52 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. materské sa poskytuje za dni.

36. Podľa § 52 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. materské sa poskytuje za to isté obdobie len raz a len jednému poistencovi. To neplatí, ak inému poistencovi vznikne nárok na materské podľa § 49 ods. 1 počas obdobia uvedeného v § 48 ods. 9.

37. Podľa § 58 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. nárok na nemocenskú dávku sa posudzuje samostatne z

každého nemocenského poistenia.

38. Podľa § 195 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. organizačná zložka Sociálnej poisťovne pred vydaním rozhodnutia postupuje tak, aby presne a úplne zistila skutočný stav veci, a na ten účel obstará potrebné podklady na rozhodnutie.

39. Podľa § 195 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. podkladom na rozhodnutie sú najmä podania, návrhy a vyjadrenia účastníkov konania, dôkazy, čestné vyhlásenia, ako aj skutočnosti všeobecne známe alebo známe organizačnej zložke Sociálnej poisťovne z jej činnosti.

40. Podľa § 1 ods. 2 zák. č. 571/2009 Z.z. rodičovský príspevok je štátna sociálna dávka, ktorou štát prispieva oprávnenej osobe na zabezpečenie riadnej starostlivosti o dieťa.

41. Podľa § 3 ods. 1 zák. č. 571/2009 Z.z. oprávnená osoba má nárok na rodičovský príspevok, ak
a) zabezpečuje riadnu starostlivosť o dieťa a
b) má trvalý pobyt alebo prechodný pobyt na území Slovenskej republiky (ďalej len "pobyt") alebo je osobou podľa osobitného predpisu.

42. Podľa § 3 ods. 3 zák. č. 571/2009 Z.z. riadna starostlivosť o dieťa podľa tohto zákona je starostlivosť poskytovaná dieťaťu v záujme všestranného fyzického vývinu a psychického vývinu dieťaťa, najmä primeraná výživa dieťaťa, hygiena dieťaťa, výchova dieťaťa a dodržiavanie preventívnych prehliadok dieťaťa podľa osobitného predpisu.

43. Podľa § 3 ods. 4 zák. č. 571/2009 Z.z. podmienka riadnej starostlivosti o dieťa sa považuje za splnenú, ak oprávnená osoba zabezpečuje riadnu starostlivosť o dieťa osobne alebo inou plnoletou fyzickou osobou alebo právnickou osobou.

44. S právnym záverom krajského súdu sa kasačný súd stotožnil vychádzajúc zo skutkového stavu, ktorý podrobne v odôvodnení rozsudku popísal krajský súd.

45. Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej, ktorým zamietla odvolanie žalobcu a potvrdila prvostupňové rozhodnutie, ktorým nebol žalobcovi priznaný nárok na materské od 01. októbra 2018 na základe jeho žiadosti o materské z dôvodu starostlivosti o mal. dieťa.

46. Medzi účastníkmi konania nebola spornou skutočnosť, že žalobca si žiadosťou o materské zo dňa 26. septembra 2018 uplatnil nárok na materské v súvislosti s prevzatím mal. dieťaťa do starostlivosti odo dňa 01. októbra 2018. Spornou nebola ani skutočnosť o uzavretí dohody medzi rodičmi o prevzatí dieťaťa do starostlivosti zo dňa 26. septembra 2018, v ktorej žalobca prehlásil, že mal. dieťa preberá odo dňa 01. októbra 2018 do svojej starostlivosti. Spornou rovnako tak nebola ani skutočnosť, že žalobca uzavrel pracovnú zmluvu so spoločnosťou Nemač Slovakia s.r.o., v ktorej je ako druh práce, na ktorý sa zamestnanec prijíma, uvedené: Prevádzkový elektrikár, miesto výkonu práce je v sídle zamestnávateľa (Ladomerská Veska 394, Žiar nad Hronom), deň nástupu do práce je 01. október 2018. Pracovný čas žalobcu bol 40 hodín týždenne a základná mesačná mzda bola 1.448,- Eur. Spornou bola medzi účastníkmi skutočnosť, či žalobca splnil jednu zo zákonných podmienok na priznanie materského, a to, či zamestnanie žalobcu na plný pracovný úväzok v zmysle predmetnej pracovnej zmluvy malo za následok vznik podmienok, ktoré objektívne vylúčili prevzatie starostlivosti o mal. dieťa. Žalovaná žalobcovi nepriznala nárok na uplatnenú nemocenskú dávku pre nesplnenie podmienky reálneho prevzatia starostlivosti o dieťa žalobcom podľa § 49 ods. 1 a 2 písm. d) zák. č. 461/2003 Z.z.

47. Podľa názoru kasačného súdu žalovaná posúdila zákonné podmienky na priznanie uplatneného nároku na materské v súlade s požiadavkou zák. č. 461/2003 Z.z. na kumulatívne splnenie podmienok podľa § 49 ods. 1 a 2 písm. d) zák. č. 461/2003 Z.z. v spojení s § 2 písm. a) zák. č. 461/2003 Z.z. Žalovaná v predmetnej veci vychádzala zo skutočného stavu veci, keď z administratívneho spisu vyplýva, že vykonala dôkazy potrebné na objasnenie veci.

48. Materské je nemocenskou dávkou, ktorá sa za podmienok ustanovených zák. č. 461/2003 Z.z. poskytuje z nemocenského poistenia, pričom sa jedná o opakujúcu sa peňažnú dávku, nahrádzajúcu mzdu alebo plat počas materskej dovolenky, resp. rodičovskej dovolenky v prípade otca dieťaťa. Nemocenská dávka plní účel hmotného zabezpečenia v dôsledku materstva, resp. u iného poistenca v dôsledku prevzatia dieťaťa do starostlivosti, a to v prípade straty alebo zníženia príjmu zo zárobkovej činnosti z tohto dôvodu. Účelom materského je teda preklenúť časové obdobie, kedy v dôsledku materstva alebo prevzatia dieťaťa do starostlivosti poistenci nemôžu pracovať vôbec alebo len obmedzene, čo viedlo k strate alebo zníženiu príjmu zo zárobkovej činnosti. Iba formálne prevzatie dieťaťa otcom v zmysle uzatvorenej dohody rodičov, bez reálneho naplnenia jej obsahu, nezodpovedá účelu materskej dávky. Napriek tomu, že pojem starostlivosť nie je v zák. č. 461/2003 Z.z. definovaný, nemožno vychádzať z pojmu riadna starostlivosť v zmysle zákona o rodičovskom príspevku, a to z dôvodu, že rodičovský príspevok je dávka iného charakteru. Rodičovský príspevok je štátnou sociálnou dávkou upravenou v osobitnom zákone, ktorou štát prispieva všetkým rodičom v rovnakej sume bez ohľadu na výšku dosiahnutého príjmu. Naproti tomu účelom materského nie je zvýšiť príjem rodiny, ale kompenzovať výpadok príjmu jedného z rodičov v dôsledku starostlivosti o dieťa. Skutočnosť, že zákonodarca predpokladal skutočnú starostlivosť o dieťa, vyplýva aj z § 51 ods. 1 a 2 zák. č. 461/2003 Z.z., ktorý viaže zánik nároku na materské práve na dôvod, že sa poistenec prestal starať o dieťa. Z tohto ustanovenia jednoznačne vyplýva, že osoba, ktorá sa prestala starať o dieťa z iného dôvodu, ako je jeho nepriaznivý zdravotný stav, musí byť len poistenec, teda ten, kto poberá materské ako dávku z nemocenského poistenia, čo v konečnom dôsledku znamená, že práve táto osoba sa predtým musela o dieťa starať. V prípade, ak by sa nevyžadovala skutočná starostlivosť o dieťa poistencom a postačovala by iba formálna dohoda, zakotvenie uvedených dôvodov zániku nároku na materské by nedávalo zmysel. Podľa názoru kasačného súdu táto osoba, t. j. otec, je pri výkone starostlivosti o dieťa nezastupiteľná. Kasačný súd zastáva právny názor, že § 51 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. priamo nadväzuje na dikciu § 49 ods. 1 a potvrdzuje právny záver, že poistenec, ktorý dieťa prevzal do starostlivosti, sa o toto dieťa musí osobne starať.

49. Z tohto dôvodu žalovaná správne dospela k záveru, že v danom prípade od nástupu žalobcu do pracovného pomeru nebola splnená podmienka jeho starostlivosti o dieťa. Ak žalobca v priebehu rodičovskej dovolenky riadne pracoval v hlavnom pracovnom pomere na neskrátený týždenný pracovný čas, potom nie je možné konštatovať, že by sa staral o dieťa tak, ako to predpokladá zák. č. 461/2003 Z.z., teda osobne, čoho dôsledkom by bola strata alebo zníženie jeho príjmu.

50. Z ustanovenia § 30 písm. b) zák. č. 461/2003 Z.z. vyplýva, že iný poistenec, v tomto prípade otec dieťaťa, pre účely priznania materského nesmie v priebehu poskytovania starostlivosti o dieťa dosahovať príjem, ktorý sa považuje za vymeriavací základ z toho pracovného vzťahu, z ktorého si uplatnil nárok na materské. To však nevyklučuje možnosť dosahovať príjem z iného pracovného vzťahu, t.j. z iného nemocenského poistenia, pričom súčasne, okrem tejto všeobecnej podmienky nároku na nemocenskú dávku, v danom prípade na materské, žiadateľ musí spĺňať aj ďalšie osobitné podmienky zákona, konkrétne podmienku prevzatia dieťaťa do starostlivosti po dohode s matkou a podmienku reálneho zabezpečovania starostlivosti tomuto dieťaťu.

51. Podmienka prevzatia dieťaťa do starostlivosti a následného poskytovania starostlivosti tomuto dieťaťu ustanovená v § 49 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. je splnená vtedy, ak otec dieťaťa fakticky, nielen formálne, prevezme dieťa do svojej starostlivosti. Spravidla ide o situáciu, kedy otec dieťaťa prerušuje svoju pracovnú činnosť, aby sa mohol o dieťa starať, a aby sa matka dieťaťa mohla vrátiť do pracovného procesu. Taktiež môže ísť o situáciu, že otec dieťaťa aj po prevzatí dieťaťa do starostlivosti vykonáva inú pracovnú činnosť, avšak v menšom rozsahu z hľadiska pracovného času ako pracovnú činnosť v pracovnom pomere, z ktorého si uplatnil nárok na materské.

52. Pri posudzovaní možnosti žalobcu poskytovať mal. dieťaťu starostlivosť zodpovedajúcu podmienkam poskytovania materského je pritom rozsah pracovnej činnosti žalobcu a počet pracovných hodín v jednotlivých mesiacoch strávených na pracovisku potrebné posudzovať v súvislosti s rozsahom

jeho starostlivosti, ktorý vzhľadom na pripustenie možnosti vykonávania pracovnej činnosti poberateľom dávky, ale aj vzhľadom na starostlivosť druhého z rodičov, zjavne nie je absolútnym, teda predstavujúcim 24 hodín denne.

53. Splnenie zákonných podmienok je potrebné skúmať pri každom prípade individuálne, pričom treba mať na zreteli to, že výkon inej zárobkovej činnosti nie je prekážkou vzniku nároku na materské inému poistencovi, pokiaľ sú pracovné podmienky na výkon práce nastavené tak, aby za ich splnenia bolo možné poskytnúť dieťaťu adekvátnu starostlivosť. Nemožno akceptovať len formálne prevzatie dieťaťa do starostlivosti, a preto je žalovaná oprávnená a aj povinná v záujme zistenia skutočného stavu veci skúmať a vyhodnocovať, či konkrétna dohoda rodičov o prevzatí dieťaťa do starostlivosti iného poistenca je realizovateľná s prihliadnutím na okolnosti prípadu, ktoré sú tvorené aj možnosťami poskytovania starostlivosti dieťaťu v priebehu výkonu práce v domácom prostredí zamestnanca alebo pri výkone práce na čiastočný úväzok, a či sa aj reálne táto dohoda rodičov napĺňa. Pri zohľadnení účelu zákona, účelu inštitútu materského, ako aj s prihliadnutím na zákonom stanovené podmienky pre iného poistenca ako je matka dieťaťa, ktorý prevzal dieťa do svojej starostlivosti, je logický záver a požiadavka žalovanej, aby osoba, ktorá sa chce starať o dieťa a uplatňuje nárok na materské preukázala, že prevzala tú časť starostlivosti, ktorú zabezpečovala matka dieťaťa a zároveň, aby preukázala, ako sa zmenila jej životná situácia v dôsledku starostlivosti o dieťa.

54. Žalovaná dopytom na zamestnávateľa žalobcu zistila, že žalobca mal 40 hod. týždenný úväzok rovnako ako v pôvodnom pracovnom pomere.

55. Kasačný súd má za to, že žalovaná ohľadom skutkového záveru o fiktívnosti deklarovaného prevzatia starostlivosti o dieťa žalobcom a o fiktívnosti jej následného poskytovania dospela na základe dostatočne zisteného skutočného stavu veci. Žalovaná vychádzala pri jeho vyhodnotení nielen z obsahu predloženej pracovnej zmluvy a výpisu platieb, ale vykonala dopyt na zamestnávateľa žalobcu za účelom, aby zistila jeho dohodnutý týždenný úväzok a výšku základnej mesačnej mzdy, keď z takto poskytnutých informácií vyplýva, že žalobca nevykonával prácu len na čiastočný úväzok, pričom z pracovnej zmluvy vyplýva aj skutočnosť, že žalobca vykonával prácu priamo v sídle zamestnávateľa.

56. Rovnako nemožno opomenúť kompenzačný účel poskytnutia predmetnej nemocenskej dávky, keď účelom materského poskytovaného z nemocenského poistenia je kompenzovanie príjmu zo zárobkovej činnosti v dôsledku rôznych životných situácií. Vo vzťahu k materskému, ako dávke poskytovanej z nemocenského poistenia, zákonodarca predpokladá stratu alebo zníženie príjmu v súvislosti s prevzatím dieťaťa do starostlivosti iným poistencom. Žalobca, t.j. otec dieťaťa vykonával naďalej zárobkovú činnosť. Za tohto stavu nenastala u žalobcu zmena životnej situácie. Z administratívneho spisu žalovanej vyplýva, že týždenný pracovný čas žalobcu z pracovnoprávneho vzťahu vzniknutého dňa 01. júna 2013 v znení Dohody o zmene pracovných podmienok, ako aj z pracovnoprávneho vzťahu vzniknutého 26. septembra 2018 bol dohodnutý v rovnakom rozsahu, t.j. plný pracovný úväzok, pričom sa navyše jednalo o totožného zamestnávateľa a dosahoval príjem v porovnateľnej výške, akú dosahoval z pracovnej činnosti zakladajúcej nemocenské poistenie, z ktorého si nárok na materské uplatnil. Odporuje zmyslu a účelu zákona, aby bolo poskytnuté materské počas materskej dovolenky, resp. rodičovskej dovolenky v prípade otca dieťaťa, ak otec dieťaťa, ktorý deklaruje prevzatie dieťaťa do starostlivosti naďalej vykonáva závislú činnosť v podstate za tých istých pracovných podmienok, ktoré vylučujú, aby mohol poskytovať starostlivosť dieťaťu, čo je aj prípad žalobcu.

57. Z vyššie uvedeného vyplýva, že dňom prevzatia mal. dieťaťa do starostlivosti na základe dohody medzi rodičmi mal. dieťaťa žalobca formálne vykázal splnenie podmienok podľa § 30 a § 49 zák. č. 461/2003 Z.z. na priznanie nároku na materské. Avšak kasačný súd má za to, že uzavretie nového pracovného pomeru u toho istého zamestnávateľa a za obdobných podmienok nemôže naplniť tzv. dohodu rodičov o prevzatí mal. dieťaťa do starostlivosti otca, nakoľko u žalobcu nedošlo k zmene jeho životnej situácie, ktorá by si vyžadovala kompenzáciu príjmu. U žalobcu nedošlo ani k strate príjmu zo zárobkovej činnosti z dôvodu prevzatia starostlivosti o mal. dieťa. Pričom nemožno ani opomenúť tú skutočnosť, že rovnako zostalo zachované miesto výkonu práce žalobcu. Porovnaním pracovných

zmlúv žalobcu, ako aj z ostatných listín založených v administratívnom spise žalovanej vyplýva, že nedošlo k takej zmene pomerov žalobcu, aby mohol prevziať starostlivosť o mal. dieťa na účel vzniku nároku na materské a ani k zmene pomerov žalobcu, ktoré by si vyžadovali kompenzáciu príjmu.

58. K definícii pojmu starostlivosť a k výkladu tohto pojmu v zmysle zák. č. 571/2009 Z.z. kasačný súd uvádza, že pojem riadna starostlivosť zavedený zák. č. 571/2009 Z.z., umožňujúci zabezpečenie starostlivosti o dieťa aj pomocou inej fyzickej, či právnickej osoby, zodpovedá účelu rodičovského príspevku ako štátnej dávky, ktorou štát prispieva na zabezpečenie riadnej starostlivosti o dieťa, nie však vyššie vymedzenému účelu materskej dávky. Materské a rodičovský príspevok sú dve rozdielne dávky, čo do charakteru, účelu, za ktorým sú poskytované, podmienok ich poskytovania, ich právnej úpravy, oprávnených subjektov, ktorým sa dávka poskytuje, ako aj subjektu, ktorý tieto dávky vypláca. Tieto dávky si nemožno zamieňať, resp. vzťahovať podmienky jednej dávky na druhú. Materské má svoju konkrétnu právnu úpravu, tzv. lex specialis, a tou je zákon, používajúci pojem starostlivosť. Ten má rovnakú právnu silu ako zák. č. 571/2009 Z.z., ktorý je špeciálnym právnym predpisom vo vzťahu k rodičovskému príspevku. Medzi týmito právnymi predpismi neexistuje vzťah generálneho predpisu voči špeciálnemu predpisu, umožňujúci vzájomné prelínanie týchto úprav. Vzhľadom na tieto skutočnosti nie je daný právny základ pre aplikáciu ustanovení zák. č. 571/2009 Z.z., resp. iného špeciálneho predpisu na materské. Analogické použitie pojmu riadna starostlivosť podľa zák. č. 571/2009 Z.z. aj pre účely sociálneho poistenia je možné len čo do obsahu tohto pojmu, ktorý je vysvetlený v § 3 ods. 3 zák. č. 571/2009 Z.z. Tým je však možnosť analógie vyčerpaná. Ostatné podmienky, akým je aj spôsob, ktorým sa samotná starostlivosť o dieťa zabezpečuje, je možné aplikovať len pre účely zák. č. 571/2009 Z.z. Nemožno opomenúť ani odlišnú formuláciu podmienok pre priznanie týchto rôznych dávok. Zatiaľ čo zák. č. 571/2009 Z.z. používa pojem „zabezpečuje“, ktorý pripúšťa aj iný spôsob obstarania, zadováženia starostlivosti, § 49 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. pracuje s pojmom „prevezme“ (nepoužíva pojem zabezpečuje). Vzhľadom k použitým rozdielnym pojmom za okolností, ktoré existujú v danom prípade, pojem starostlivosť treba vykladať ako osobnú starostlivosť, ktorú pre odkázanosť dieťaťa je celodenne povinný poskytovať rodič dieťaťa, spravidla matka dieťaťa. Otec dieťaťa ako iný poistenec potom už len preberá starostlivosť od matky, ktorá sa začala starať o dieťa v bezprostrednej súvislosti s jeho narodením. Z povahy tejto povinnosti vyplýva, že sa jedná o starostlivosť matky o novonarodené dieťa, ktoré je odkázané na osobnú a celodennú starostlivosť svojich rodičov, resp. aspoň jedného z nich. V duchu tohto výkladu iný poistenec preberá starostlivosť a vstupuje do nej v rovnakom rozsahu ako ju poskytovala matka dieťaťa. O tom, že inému poistencovi vzniká nárok na materské len za podmienky prevzatia dieťaťa do osobnej starostlivosti a následného poskytovania osobnej starostlivosti, svedčí aj znenie § 51 zák. č. 461/2003 Z.z., ktoré prevzatie starostlivosti od poistenca inou fyzickou alebo právnickou osobou, resp. ukončenie starostlivosti spája so zánikom nároku na materské.

59. K námietke žalobcu, že krajský súd zobral do úvahy skutočnosti, ktoré nevyšli najavo v tomto konaní, keď prevzal tvrdenie žalovanej, že žalobca ako otec len formálne nastúpil na rodičovskú dovolenku, pričom toto tvrdenie nebolo v konaní preukázané, kasačný súd uvádza, že v zmysle vyššie uvedeného mal za to, že skutočnosť, že išlo len o formálnu dohodu rodičov o prevzatí starostlivosti o dieťa vplynula z listín založených v administratívnom spise žalovanej. Z vykonaného dokazovania jednoznačne vyplynulo, že žalobca nespĺnil všetky podmienky stanovené zákonom na priznanie dávky.

60. Skutočnosť, že rozhodnutia, či už žalovaného alebo krajského súdu, nie sú odôvodnené podľa predstáv žalobcu však nemožno považovať za porušenie jeho práva, ak sú založené na správnych logických a odborných úsudkoch a argumentoch a sú vydané v súlade so zákonom, čo v prejednávacom prípade je splnené.

61. Kasačný súd vyhodnotil rozsah a dôvody kasačnej sťažnosti vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu po tom, ako sa oboznámil s obsahom administratívneho a súdneho spisu a s prihliadnutím na ustanovenie § 461 SSP dospel k záveru, že nezistil dôvod na to, aby sa odchýlil od logických argumentov a relevantných právnych záverov spolu so správnou citáciou dotknutých právnych noriem obsiahnutých v dôvodoch napadnutého rozsudku, ktoré vytvárajú dostatočné východiská pre vyslovenie výroku rozsudku. S týmito sa kasačný súd stotožňuje v celom rozsahu.

62. Kasačný súd zároveň uvádza, že „Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Taktiež podľa už mnohonásobne judikovaného názoru ústavného súdu základné práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemôžu byť porušené iba tou skutočnosťou, že sa všeobecné súdy nestotožnia vo svojich záveroch s požiadavkami účastníka konania (uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky I. ÚS 111/2017-17 z 8. marca 2017).

63. Vzhľadom na uvedené skutočnosti kasačný súd rozhodol podľa § 461 SSP tak, že kasačnú sťažnosť žalobcu ako nedôvodnú zamietol.

64. O trovách kasačného konania rozhodol kasačný súd podľa § 167 ods. 1 v spojení s § 467 ods. 1 SSP tak, že účastníkom nárok na náhradu trov kasačného konania nepriznal, keďže žalobca v tomto konaní nebol úspešný a u žalovanej nezistil dôvod, pre ktorý by mohol spravodlivo požadovať náhradu dôvodne vynaložených trov konania.

65. Tento rozsudok kasačného súdu bol prijatý pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.